

**LOPPURAPORTTI YRITYSTEN HALLINNOLLISEN TAAKAN MITTAAMISESTA
(MAATALOUSTUKIIN LIITTYVÄT MENETTELYT)****1. Taustaa yritysten hallinnollisen taakan vähentämisestä**

Hallinnollisen taakan mittaaminen liittyy yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen toimintaohjelmaan, josta valtioneuvosto antoi periaatepäätöksen maaliskuussa 2009 (http://www.tem.fi/files/22091/hallinnoll_taakka_periaatep_fi.pdf). Hallitus on asettanut tavoitteen, jonka mukaan yritysten hallinnollista taakkaa kevennetään 25 % vuoden 2012 loppuun mennessä. Kaikki mukana olevat ministeriöt ja virastot ovat sitoutuneet vähentämistavoitteeseen ja vastaavat itse tarvittavien toimenpiteiden toteuttamisesta.

Yritysten hallinnollinen taakka on osa yritysten hallinnollisia kustannuksia, ja se syntyy yksinomaan lainsäädännön velvoittamien tietojen toimittamisesta viranomaisille tai kolmansille tahoille (esimerkiksi työntekijöille tai kuluttajille). Hallinnolliseksi taakaksi ei lueta lainsäädännön edellyttämistä tiedonantovelvoitteista ja tietovaatimuksista sellaisia, jotka yritys tekisi ilman lainsäädäntövelvoitettakin. Hallinnollisia kustannuksia syntyy vaadittavien tietojen kokoamisesta, muokkaamisesta, saatavilla pitämisestä ja ilmoittamisesta. Tyypillisiä lainsäädännöstä johtuvia hallinnollisia kustannuksia aiheuttavia tiedonantovelvoitteita liittyy erilaisiin ilmoitus- ja raportointivelvoitteisiin, lupa- ja tukihakemusmenettelyihin sekä tuotemerkintöihin.

2. Maataloustukiin liittyvän kyselyn toteuttaminen

Maataloustukiin liittyvien menettelyjen osalta Maaseutuviraston (Mavi) yhteyshenkilöinä ovat toimineet Esko Leinonen ja Noora Hakola. Mavin osalta työ lähti käyntiin lokakuussa 2009, jolloin pidettiin palaveri Anu Mutasen (TEM) ja tilastokeskuksesta Juha Nurmelan ja Perttu Melkaksen kanssa. Mutanen kertoi hankkeen taustasta ja Nurmela ja Melkas tilastokeskuksesta kertoivat suunnittelevansa kyselyssä käytettävän kyselylomakkeen.

Viljelijätukien osalta päätettiin, että tutkimukseen mukaan otetaan neljä lomaketta. Maatilalomake 101A, tukihakemus 101B, peruslohkolomake 102A ja kasvulohkolomake 102B. Nämä lomakkeet ovat sellaisia, mitkä jokaisen tilan on täytettävä vuosittain tukien saamiseksi. Vuonna 2010 lomakkeita jätettiin yhteensä 337 237¹ kappaletta. 101A, 101B, 102A ja 102B lomakkeiden osuus kaikista jätetyistä lomakkeista oli n. 75,5 %, eli tutkimuksen voidaan sanoa olleen siltä osin kattava. Tässä on huomioitu myös, että yksi tila on voinut jättää useamman kuin yhden lomakkeen.

Kyselyt saatiin tilastokeskuksen osalta valmiiksi helmikuussa 2010. Mavissa kysymykset siirrettiin Webropol-ohjelmaan. Kysely päätettiin toteuttaa toukokuussa, heti viljelijätukien päätukihaun jälkeen. Kysely toteutettiin sähköpostikyselynä. Otos oli 1000 tilaa päätuotantos suunnan (eläintila, kasvinviljelytila, eläin- ja kasvinviljelytila) ja tukialueitten (A-, B- ja C-alueet) mukaan. Määräaikaan mennessä 17.5.2010 vastauksia tuli 159 kappaletta. Tämän jälkeen toteutettiin ”karhukierros”, jossa vastauksia tuli 128 lisää. Yhteensä vastauksia saatiin 287 kappaletta ja vastausprosentiksi muodostui 31,6 %.

¹ Tässä huomioitu seuraavat lomakkeet: 101A, 101B, 101D, 102A, 102B, 102C, 103B, 117, 145, 160, 166 ja 188.

3. Kyselyn tulokset

Taustatiedot

Kyselyyn vastanneista yli puolet (55,9 %) oli 31–60-vuotiaita. 18–40-vuotiaita oli 32,5 % vastaajista. Myös yli 60-vuotiaita oli vastaajien joukossa 11,5 % (kuva 1). Maataloutta päätoimisesti harjoittavia oli 60,6 % ja sivutoimisesti 39,4 % (kuva 2). Eläintiloja oli 20,8 %, kasvinviljelytiloja 62,7 % ja eläin- ja kasvinviljelytiloja oli 18,5 % (kuva 3).

Tilan koko jakautui tasaisesti vastaajien kesken. Eniten kuitenkin oli 10–30 hehtaarin tiloja, 30 %. Alle 50 hehtaarin tiloja oli kaikkiaan 66,2 %:lla vastaajista (kuva 4).

Tilat työllistivät pääsääntöisesti yhden henkilön. Kaksi henkeä työllistäviä tiloja oli 27,9 % vastanneista (kuva 5).

Ohjeita pidettiin riittävinä, niin Hakuopasta 2010 kuin Täyttöohjetta 2010. Hakuoppaan osalta n. 20 % ilmoitti, ettei käytä sitä ja Täyttöohjetta ei käyttänyt n. 16 % vastaajista. (Kuvat 6 ja 7). Hakulomakkeita ei myöskään pidetty kovin työläinä. Maatilalomakkeen 101A ja Tukihakemuksen 101B täyttämistä piti melko vaivattomana tai hyvin vaivattomana 65,6 % vastaajista (ks. kuva 13 ja 14). Lohkolomakkeet olivat hieman työläämpiä täyttää kuin maatilalomake ja tukihakemus. Näidenkin lomakkeiden täyttämisen hyvin vaivattomaksi tai melko vaivattomaksi koki 56 % vastaajista (kuva 18 ja 19).

Kuvasta 8 näkyy, mitä tukia tilat hakivat. Tilatukea haki lähes jokainen tila 99,63 %. Luonnonhaittakorvasta, LFA:n kansallista lisäosaa ja Ympäristötukea ja / tai maatalouden ympäristötuen erityistukia haki yli 90 % tiloista.

Tilatuki on EU:n kokonaan rahoittama tuki, jonka tarkoituksena on turvata tuotannon kannattavuus ja jatkuvuus. Minimivaatimus tuen saannille on täydentävien ehtojen noudattaminen tukikelpoisella alalla.

Osarahoitteista luonnonhaittakorvausta maksetaan peltohehtaaria kohden koko maan alueella. Luonnonhaittakorvauksen tavoitteena on varmistaa maan maatalouskäyttö epäsuotuisilla alueilla vaikuttaen siten elinkelpoisten maaseutuyhteisöjen säilymiseen, ylläpitää maaseutua sekä ylläpitää ja edistää kestäviä viljelyjärjestelmiä, joissa otetaan huomioon erityisesti ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset. Luonnonhaittakorvauksen ehtona on täydentävien ehtojen noudattaminen. Luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa maksetaan samalle peltoalalle, joka on luonnonhaittakorvauskelpoista ja jolle maksetaan osarahoitteista luonnonhaittakorvausta. Luonnonhaittakorvauksen kansalliseen lisäosaan voi sitoutua vain samanaikaisesti ja samaksi ajanjaksoksi kuin luonnonhaittakorvaussitoumukseen.

Maatalouden ympäristötuki on osa Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa vuosille 2007–2013. Ympäristötuki on EU:n osaksi rahoittama tukimuoto. Ympäristötuen tavoitteena on maatalous- ja puutarhatuotannon harjoittaminen kestävästi niin, että tuotanto kuormittaa ympäristöä nykyistä vähemmän, luonnon monimuotoisuuden ja maatalouden kulttuurimaisemien säilyminen turvataan ja tuotannon harjoittamisen edellytykset säilyvät hyvinä myös pitkällä aikavälillä.

Tukihakemuksen liitteitä oli noin puolella tuen hakijoista. Eniten liitteenä oli vuokrasopimuksia ja liitekarttoja. Liitekarttoista n. 56 % oli valmiina ja 44 % laadittiin hakemusta varten. Liitteistä valtakirja asiamiehelle oli sellainen, joka laadittiin useimmin hakemusta varten (66,7 %). Selvitys tilan hallinnan muutoksista oli myös tällainen, valmiina se oli n. 36 % ja 64 % laati sen hakemusta varten. (kuvat 9 ja 10).

Suurimmalle osalle vastaajista lomakkeet olivat tuttuja. Yli viitenä vuotena maatilalomakkeen 101A ja tukihakemuksen 10B oli täyttänyt 74,54 %. Myös peruslohkolomake 102A ja kasvulohkolomake 102B ovat tuttuja. 76,1 % on täyttänyt nämä yli viitenä vuotena. (Kuvat 11 ja 16).

Sähköisesti maatilalomakkeen 101A ja tukihakemuksen 101B palautti 55,55 % vastaajista. Myös peruslohkolomakkeen 102A ja kasvulohkolomakkeen 102B palautti 52,38 % vastaajista. (Kuvat 12 ja 17)

4. Viljelijätukien hallinnolliset kustannukset

Lainsäädäntötausta

Eri tukimuotojen säädöstausta on hyvin erilainen. Suomen maa- ja puutarhatalouden viljelijätukijärjestelmän perusta kuitenkin muodostuu EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisista tukimuodoista. Näistä tuista tärkeimmät ovat EU:n kokonaan rahoittamat tuet (ns. suorat tuet, esim. tilatuki) sekä EU-osarahoitteiset luonnonhaittakorvaus (LFA) ja maatalouden ympäristötuki. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tukimuotoja täydennetään kansallisilla tuilla, joista keskeisimmät ovat Etelä-Suomen kansallinen tuki (artikla 141) sekä pohjoinen tuki (artikla 142).

Viljelijätuet maksetaan pinta-alaa, eläintä/eläinyksikköä tai tuotettua määrää kohden ja niiden tarkoituksena on turvata tuotannon kannattavuus ja jatkuvuus. Luonnonhaittakorvauksen tarkoituksena on korvata luonnonolosuhteista aiheutuvaa haittaa. Ympäristötukien tarkoituksena on ympäristönsuojelutavoitteiden lisäksi edistää luonnon monimuotoisuutta ja maatalousmaiseman hoitoa.

Viljelijätukien säädösperustana kansallisissa tuissa on laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista (1559/2001). Tämän lain nojalla voidaan valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa myöntää maa- ja puutarhataloudelle Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisen perustamissopimuksen 87–89 artiklan tai muun Euroopan yhteisen lainsäädännön mukaista kansallista tukea.

Euroopan unionin suorissa tuissa lainsäädäntö taustana on neuvoston asetus (EY) N:o 73/2009. Tätä neuvoston asetusta täydentävät Komission asetus (EY) N:o 1120/2009, Komission asetus (EY) N:o 1121/2009 ja Komission asetus (EY) N:o 1122/2009. Näitä täydentävät kansalliset lait ja asetukset sekä Maaseutuviraston määräykset. Näistä mainittakoon laki tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta 557/2205.

EU:n osarahoitteisia tukia säätelee Neuvoston asetus (EY) N:o 1698/2005, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen. Kansallisesti laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristö ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista 1140/2006.

Hallinnollisen taakan vähentäminen maataloustuissa

Maataloustukien byrokraattisuuden keventämistä koskevan selvityksen mukaan suuri byrokratian vähentäminen edellyttää huomattavia muutoksia maatalouspoliittisiin järjestelmiin ja niitä sääteleviin lakeihin. Suurin osa tukijärjestelmien säädöksistä on EU-tasoisia ja muutokset on siksi saatava aikaan EU:ssa. Tukien hakuprosessin merkittävä kehittäminen edellyttää siirtymistä sähköiseen tukihakuun. (Suomela, K. (2007). Maatalouden tuki- ja valvontajärjestelmien yksinkertaistaminen – selvitysmiehen raportti. Maa- ja metsätalousministeriö.)

Mavi on kehittänyt tukien hakemista niin, että maataloustukien hakeminen sähköisesti oli mahdollista ensimmäistä kertaa koko Manner-Suomen alueella vuonna 2009. Vuonna 2010 sähköinen haku laajeni koskemaan myös Ahvenanmaan maakuntaa. Sähköinen haku kasvatti suosiotaan toisena koko Manner-Suomen kattavana hakuvuonna. Vuonna 2009 sähköisesti tukia haki n. 10 % hakijoista. Vuonna 2010 hakijoita oli 21,43 %. Mavin tavoite vuodelle 2010 oli, että 25 % tuen hakijoista hakisi sähköisesti. Tavoitteeseen ei aivan päästy, mutta edelliseen vuoteen verrattuna sähköisesti tukihakemukset palautti noin kaksi kertaa enemmän tuen hakijoita. Tukien sähköinen hakeminen on saanut paljon hyvää palautetta. Sitä on pidetty nopeana ja helppona tapana täyttää tukihakemukset.

Lomakkeita on myös yksinkertaistettu vuosittain ja ohjeistuksen kieliasuun on pyritty kiinnittämään huomiota.

Hallinnollisen taakan tunnusluvut

Maataloustukien osalta maataloustukia hakeneet yritykset jaettiin kahteen segmenttiin. Tiloihin, jotka itse täyttävät ja etsivät tiedot täytettäville lomakkeille sekä tiloihin, jotka käyttävät ulkopuolista apua (neuvontajärjestön neuvoja, EU-avustaja tai yksityinen neuvoja) lomakkeiden täyttämiseen. Kyselyn mukaan ulkopuolista apua käytti n. 17 % tiloista (kuva 20). Mavissa arvioitiin, että tämä pitää paikkansa myös koko maan tasolla. Näin ollen populaatio ensimmäisessä segmentissä (itse täyttävät) on 49 590 tilaa. Toisen segmentin populaatio on 9 690 tilaa. Kokonaispopulaationa on käytetty vuoden 2009 tilatukea hakeneiden tilojen määrää, eli 57 000.

Frekvenssi tukien hakemisessa on yksi, sillä viljelijätukien osalta päätukihakuaika on vuosittain 1.1–30.4. Hallinnollisen taakan laskemista varten tarvittavan tuntitaksan määrittämisessä hyödynnettiin MTT:n taloustutorin internet-sivuilta löytyvää tuloslaskelmaa, jonka EU teettää joka vuosi. Tämän mukaan maanviljelijöiden säännöllisen työajan ansion keskiarvo on 2 350 €/kuukausi. Normaalityöhön yrityksen käyttämän ajan määrittämisessä on päädytty käyttämään keskiarvoa, sillä sen katsottiin kuvaavan mediaania ja moodia paremmin kyselyssä saatuja vastauksia.

Neuvojen ja EU-avustajien käyttö

ProAgrian neuvot, MTK ja maataloustuottajien liittojen kouluttamat EU-avustajat sekä yksityiset neuvot voivat auttaa viljelijöitä tukihakemuslomakkeiden täytössä. Maatilalomakkeen 101A, tukihakemuksen 101B, peruslohkolomakkeen 102A ja kasvulohkolomakkeen 102B täyttämässä ulkopuolista apua käyttävät tilat maksoivat palvelusta keskimäärin 129 euroa. Summat vaihtelivat 20 euron ja 400 euron välillä. Ulkopuolista apua käyttäneet ilmoittivat käyttäneensä omaa aikaa lomakkeiden täyttämiseen tai tietojen hankkimiseen. Itse asiassa he käyttivät keskimäärin enemmän aikaa kuin lomakkeet itse täyttivät. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että he kokevat lomakkeiden täyttämisen ja niihin vaadittavien tietojen etsimisen hankalammaksi kuin lomakkeen itse täyttävät. Tämän vuoksi he voivat myös käyttää ulkopuolista apua, koska kokevat että tarvitsevat apua. Maatilalomakkeen tietojen hankkimiseen tai täyttämiseen he käyttivät keskimäärin 74 minuuttia ja tukihakemukseen 75 minuuttia. Lohkolomakkeisiin kulutettiin aikaa keskimäärin 1 tunti ja 52 minuuttia. Hallinnollista taakkaa syntyi 942 695,92 euroa ja ulkopuolisille neuvoille maksetuksi kustannukseksi muodostui 1 250 010 eli yhteensä hallinnollinen kokonaistaakka oli 2 192 705,92 euroa.

Lomakkeet itse täyttävät

Lomakkeet itse täyttävät käyttivät aikaa hyvin vaihtelevasti. Ero voi syntyä siitä, onko tilalla vain muutama kasvilaji tai tila on esim. kotieläintila. Esitäytettyjen lomakkeiden täyttäminen ei vie paljon aikaa. Kaikki maataloustukia hakevat joutuvat täyttämään lomakkeet 101A, 101B, 102A ja 102B, näiden lisäksi tulee täytettäväksi muita lomakkeita, jotka vaihtelevat mm. sen mukaan, mitä sitoumuksia viljelijällä on. Aikaa

menee näiden lomakkeiden täyttämiseen, suunnitelmiin ja esimerkiksi eläinilmoituksiin.. Myös tuotantosuunta vaikuttaa siihen, mitä lomakkeita viljelijän tulee täyttää kyselyssä mukana olleiden lomakkeiden lisäksi.

Maatilalomakkeen 101A täyttämiseen kulunut aika vaihteli muutamasta minuutista 15 tuntiin. Keskiarvon ollessa n. 60 minuuttia². Tukihakemuksen 101B täyttämiseen kuluneen ajan keskiarvo oli n. 63 minuuttia³. Lomakkeen 101A hallinnollinen kustannus tilalle oli n. 22 euroa ja lomakkeen 101B osalta 23 euroa euroa.

Hallinnollinen kokonaistaakka 101A lomaketta kohden oli 1 092 644,24 euroa ja 101B lomaketta kohden 1 153 151,97 euroa.

Peruslohkolomaketta 102A ja kasvulohkolomaketta 102B tarkasteltiin tässä kyselyssä yhtenä kokonaisuutena. Tämä sen vuoksi, että ne yleensä täytetään samalla kertaa. Sähköisessä tukihaussa lomakkeita ei ole myöskään eroteltu. Näiden lomakkeiden täyttämiseen kuluva aika oli keskiarvona 123 minuuttia⁴. Näiden lomakkeiden täyttämisestä syntyvä hallinnollinen taakka on tilaa kohden n. 46 euroa. Hallinnollinen kokonaistaakka näiden lomakkeiden täyttämisestä on 2 271 438,21 euroa. Kaikkien lomakkeiden hallinnollisen kokonaistaakka on 4 517 234 euroa.

Hallinnolliset kokonaiskustannukset

Hallinnolliset kokonaiskustannukset, jotka syntyivät lomakkeiden täyttämisestä itse tai ulkopuolisen avun käytöstä, ovat 6 709 940 euroa. Hallinnollisista kokonaiskustannuksista ns. business as usual – kustannuksia ei pystytä kyselyn perusteella erittelemään. Kyselyssä kysyttiin lomakkeiden täyttämiseen kulunut aika ja tässä ei laskettu viljelysuunnitelman tekoon kuulunutta aikaa. Viljelysuunnitelma palvelee myös viljelijöiden omia tarpeita, joten sen ei voida ajatella lisäävän hallinnollista taakkaa.

Tämän kyselyn mukaan maataloustukien hallinnolliset kokonaiskustannukset jäivät suhteellisen pieniksi. Yksi syy siihen voi olla, että kyselyyn vastanneiden ajankäyttö vaihteli suuresti. Kysymys on voitu myös ymmärtää vastaajien taholla eri tavalla: toiset ovat mahdollisesti laskeneet vain lomakkeen täyttämiseen kuluvan ajan ja toiset myös taustatyön, jota tarvitaan lomakkeiden täyttämiseen. Myös tilat ovat erilaisia. Toisilla tiloilla ei muutoksia edelliseen vuoteen ole tapahtunut ja tällöin lomakkeiden täyttäminen on käytännössä nopeampaa. Toisilla tiloilla taas saattaa olla paljon muutoksia ja näin ollen lomakkeiden täyttämiseen kuluu enemmän aikaa.

Maa- ja metsätalousministeriö ja Maaseutuvirasto ovat päättäneet, että ei lähdetä tekemään erillistä asiantuntija-arviota hallinnollisen taakan määrästä kysytyjen asioiden lisäksi. Arvion koetaan olevan liian epävarma tapa mitata hallinnollista taakkaa. Tutkimuksessa olleet neljä lomaketta myös kattavat 75,5 % siitä volyyymista kuinka paljon lomakkeita vuosittain palautetaan, joten tämän ajatellaan olevan riittävä. Euromääräistä arviota täydennetään tällä sanallisella loppuraportilla.

Hakemuksen täyttäminen on ainoastaan yksi osa hallinnollista työtä, mitä viljelijän on tehtävä tukia saadakseen. Kyselyssä oli mukana 4 lomaketta, jotka kaikkien tukia hakevien on täytettävä joka vuosi. Maatilalomake 101A on esitäytetty. Jos muutoksia edellisvuoteen ei ole, on se hyvin nopea täyttää. Tukihakemusta 101B täytettäessä viljelijän on mietittävä, mihin tukiin hän on oikeutettu. Tällä lomakkeella rastitetaan ne tuet, mitä tila hakee kyseisenä vuonna. Lomake on sinänsä yksinkertainen, mutta siitä on tullut myös palautetta, että viljelijät eivät ole tietoisia, mihin tukiin he ovat oikeutettuja. Peruslohkolomake 102A on esitäytetty, johon muuttuneet tiedot tulee korjata. Lomakkeella ilmoitetaan kaikki viljelijän hallinnassa olevat maatalousmaat. Kasvulohkolomakkeella ilmoitetaan kasvulohkojen tiedot.

² Mediaani 30 min., moodi 10 min.

³ Mediaani 30 min., moodi 10 min.

⁴ mediaani 70 min., moodi 60 min.

Mavi julkistaa vuosittain Hakuoppaan ja Täyttöohjeet, joista selviää pääpiirteissään tukiehdot ja lomakkeiden täyttämisen ohjeet. Näiden lisäksi julkaistaan tarpeen mukaan muita ohjeita. Tuen hakijan tulisi seurata tukiehtoja vuosittain. Yksi viljelijöiden hallinnollista työtä aiheuttava osa-alue on täydentävät ehdot. Täydentävät ehdot muodostuvat hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista sekä lakisääteisistä hoitovaatimuksista. Lakisääteiset hoitovaatimukset pohjautuvat jo ennestään viljelijöitä sitovaan lainsäädäntöön. Täydentävien ehtojen noudattaminen on lähes kaikkien tukien saannin edellytyksenä. Täydentävät ehdot ovat minivaatimukset, joita viljelijöiden tulee noudattaa. Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksiin kuuluu mm. viljelykierto vaatimus, hukkakauran torjunta ja kesantojen ja luonnonhoitopeltojen hoito. Lakisääteisiin hoitovaatimuksiin kuuluu mm. lannan ja lannoitteiden käyttö sekä pohjaveden suojeleminen. Näiden lisäksi tulee lisää ehtoja riippuen mm. siitä, minkälaisia sitoumuksia viljelijät ovat tehneet. Viljelijät voivat tehdä esimerkiksi ympäristötuen sitoumuksen tai eläinten hyvinvoinnin tuen sitoumuksen.

Täydentävien ehtojen tavoitteena on taata turvallisilla tuotantomenetelmillä tuotettujen elintarvikkeiden korkea laatu. Täydentävien ehtojen tarkoituksena on myös varmistaa viljellyn pellon hoito hyvän maatalouskäytännön mukaisesti ja että tuotannon ulkopuolelle jäävät pellot pysyvät viljelyn ja ympäristön kannalta hyvässä kunnossa. Lisäksi täydentävät ehdot tähtäävät muun muassa eläinten hyvinvoinnin edistämiseen.

Kyselyn tuloksissa ei näy hallinnollisen taakan kokonaiskuva. Selvityksessä olisi pitänyt huomioida paremmin mm. tukiehtojen seuraaminen ja niihin tutustuminen sekä sitoumusten tekoon vaadittavat tiedot. Täydentäviin ehtoihin kuluu aikaa ei myöskään ole otettu huomioon viljelijöille lähetetyssä kyselyssä. Kaikki nämä lisäävät huomattavasti viljelijöille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Muutokset vuoteen 2006

Vuoteen 2006 verrattuna suuria muutoksia ei ole tullut maataloustukiin. Muutokset ovat lähinnä marginaalisia, eikä niillä ole merkitystä hallinnollisen taakan määrään. Sähköinen tukihaku on suurin muutos, mikä viime vuosina on tullut. Sen pitäisi myös vähentää myös yritysten hallinnollista taakkaa. Vuonna 2008 viljelijätukien sähköinen tukihakua testattiin 14 kunnassa kolmen TE-keskuksen alueella. Vuonna 2009 se laajeni koskemaan koko Manner-Suomen aluetta, sekä edelleen vuonna 2010 myös Ahvenanmaalle.

Merkittävimpiä kevään 2010 tukihakuun tehtyjä uudistuksia hallinnon kehittämisen näkökulmasta olivat peruslohkojen hallinnansiirrot tilojen välillä sekä tiettyjen eläinpalkkioiden mukaantulo sähköiseen tukihakuun (lomakkeet 101C ja 144). Sähköistä tukihakupalvelua haluttiin kehittää myös siten, että hakemusten palauttamisen lisäksi käyttäjät voisivat saada palvelusta myös muuta lisäarvoa. Tämän kehitystyön tuloksena syntyi Vipuneuvoja, jonka avulla käyttäjät pääsevät näkemään erilaisia tilaan ja tukihakuun liittyviä yhteenvetotietoja, esim. alustavan laskelman ilmoitettujen tietojen perusteella myönnettävästä tuesta.

Yksi sähköisen tukihaun käyttöä rajoittava tekijä on se, ettei hakemukseen tarvittavia liitteitä pysty palauttamaan sähköisesti, vaan ne on palautettava paperisina kuntaan. Tämän osalta tukihakua ei pystytty kehittämään keväälle 2010. Yleisimpiä hakemusliitteitä ovat vuokrasopimukset. Työryhmä asetti tavoitteeksi valmistella asiaa niin, että vuokrasopimuksia ei enää tarvittaisi hakemuksen liitteenä vuoden 2011 tukihaussa. Tätä valmistelutyötä jatketaan edelleen.

Koska sähköinen tukihaku on vielä suhteellisen tuore asia, sen hallinnollisen taakan vähentävä vaikutus ei välttämättä näy. Ensimmäistä kertaa sähköisen tukihaun käyttäjät käyttävät enemmän aikaa palveluun tutustumiseen, mutta tulevina vuosina tämän uskotaan vähentävän viljelijöiden hallinnollista taakkaa.